

УДК 796.032(477.65)

Маленюк Т.В.¹, Галушка О.І.²

¹ канд. наук з фіз. вих. та спорту, доцент, Центральнотукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

² магістрант, Центральнотукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК БЕЙСБОЛУ НА КІРОВОГРАДЩИНІ

Анотація. У тезах надається інформація про створення бейсбольної команди «Ікар» на Кіровоградщині у 1988 році. У хронологічній послідовності надаються відомості про зміну назви, основні спортивні здобутки команди, тренерів, які її очолювали, починаючи з 1989 по 2023 рік. На сьогодні бейсбольна команда міста Кропивницького «ЦНТУ-ОСДЮСШОР-Горн» – найтитолованіша в Україні.

Ключові слова: бейсбол, Кіровоградщина, команда «ЦНТУ-ОСДЮСШОР-Горн».

Abstract. The theses provide information about the creation of the Icar baseball team in the Kirovograd region in 1988. In chronological order, information is provided about the name change, the main sport achievements of the team, the coaches who led it, from 1989 to 2023. Today, the baseball team of the city of Kropyvnytsky «CNTU-OSDUSSHOR-Horn» is the most titled in Ukraine.

Key words: baseball, Kirovograd region, the team «CNTU-OSDUSSHOR-Horn».

На сьогоднішній день бейсбольна команда міста Кропивницького «ЦНТУ-ОСДЮСШОР-Горн» – найтитолованіша команда України, яка існує з 1988 року. Команда 28-разовий чемпіон України, 26-разовий володар кубку України. Гравці команди постійно входять до основного складу збірної України з бейсболу. Команда займала 28 місце в Європейському рейтингу 2020 року. Серед спортсменів міста найбільша кількість бейсболістів стали чемпіонами і призерами Європи, а також учасниками чемпіонатів світу, Європи. Команда «ЦНТУ-ОСДЮСШОР-Горн» – учасник європейських клубних турнірів рівня Ліги чемпіонів. Це перший в обласному центрі міжнародний турнір рівня чемпіонату Європи серед національних збірних. У зв'язку з цим, можна з впевненістю стверджувати, що місто Кропивницький – бейсбольна столиця України [3].

Розвиток бейсболу на Кіровоградщині припадає на 1989 рік. Тоді з'явилися перші секції бейсболу і перша команда «Ікар», яка була

сформована зі студентів Кіровоградського вищого льотного училища цивільної авіації (КВЛУЦА), а першими тренером був викладач кафедри фізичної підготовки Юрій Колаковський, экс-гравець ФК «Зірка». Спочатку до складу команди входило 15 курсантів КВЛУЦА, які готувалися за допомогою курсантів з Куби. У квітні 1989 року команда брала участь у змаганнях по лінії профспілок. Це були перші офіційні матчі й перші ігри взагалі. Змагання проходили з 27 березня по 2 квітня 1989 року у місті Берегове. Заявки на участь подали команди з різних міст України: Чорноморськ, Луганськ, Чернівці, Кіровоград, Донецьк, Хмельницький, Сімферополь та Київ.

Також у 1989 році у місті Євпаторія проходила Спартакіада серед областей УРСР – серед ігрових видів спорту, бейсбол також був представлений. У Спартакіаді брали участь команди Одеської, Луганської, Чернівецької, Кіровоградської, Донецької, Харківської, Хмельницької, Дніпропетровської, Кримської, Львівської областей і м. Києва. Кіровоградська команда посіла восьме місце серед одинадцяти команд учасниць. Команда «Ікар» брала участь у першому чемпіонаті Радянського Союзу з бейсболу.

Восени 1989 року команд «Ікар» дебютувала на Кубку УРСР (м. Хмельницький). У 1990 році збірна команда «Ікар» була сформована із курсантів КВЛУЦА і студентів факультету фізичного виховання Кіровоградського державного педагогічного інституту (КДПІ). На першості ВУЗів (м. Львів) команда зіграла на досить достойному рівні (як для одного року підготовки). Суперники були більш досвідчені з м. Києва, Одеси, Луганська.

У 1990 році у вересні пройшли перші бейсбольні змагання у м. Кіровограді – фінальний турнір чемпіонату України. На початку 1990-х років бейсболісти тренувалися на факультеті фізичного виховання КДПІ (нині ЦДУ ім. В. Винниченка) та КІСМ (нині ЦНТУ). Спільною збіркою командою від м. Кіровограда (нині м. Кропивницького), яка тоді називалась «Ікар», виступали в першості УРСР, а також їздили до Москви для участі у відборі до першої ліги чемпіонату СРСР з бейсболу. Команда посіла у відбірковій групі сьоме місце. Проте, отримала путівку в першу лігу наступного сезону, а в 1992 році вже не було ні СРСР, ні чемпіонату СРСР з бейсболу.

Згодом тренер Юрій Бойко – майбутній заслужений тренер України (ЗТУ) очолив бейсбольну команду на базі КІСМу. Знаковим став переїзд до м. Кіровограда у 1991 році нинішнього головного тренера національної збірної України з бейсболу й ЗТУ Олега Бойка. Після 1991 року команда майже не мала поразок на рівні чемпіонатів України. На початку 90-х років

відбулася перша спроба об'єднання бейсбольних клубів КІСМу та КДПІ. Головними тренером об'єднаної бейсбольної команди був призначений Юрій Бойко [2].

На той час, кращі гравці двох закладів вищої освіти міста Кіровограда сформували команду, яка дебютувала у першій лізі чемпіонату України. Лише за два сезони бейсбольна команди міста Кропивницького пройшла шлях від новачків першої ліги до володарів бронзових нагород Вищої ліги у 1994 році. Наступного сезону команда змінила назву на «Горн», так як спонсором команди стала фірма «Горн» відомого на той час кіровоградського підприємця Олександра Нікуліна. Під цим ім'ям команда виграла свій дебютний титул чемпіонів України й розпочала свою історію постійних перемог, починаючи з 1995 року.

У місті поступово з'явилась значна кількість молодих здібних та перспективних бейсболістів, тому виникла потреба у створенні молодіжної команди (це були випускники ДЮСШ). Так на межі XX-XXI ст. у м. Кіровограді було створено другу бейсбольну команду, у якій грали переважно студенти перших курсів КІСМу. Ця команда яскраво дебютувала та отримала у 2000 році свій перший трофей – Кубок України. Крім цієї перемоги молода команда вісім разів була фіналістом турніру (1999, 2002, 2011, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019 р.р.), п'ять разів ставала срібним призером (1999, 2015, 2016, 2018, 2020 р.р.) й вісім разів бронзовим призером (2000, 2004, 2005, 2009, 2010, 2014, 2017, 2019 р.р.) Кубку України [2].

Згодом команда «Горн» залишилась без підтримки Олександра Нікуліна. Команду на один сезон під свою опіку взяла Спеціалізована дитячо-юнацька спортивна школа олімпійського резерву «Віта». Відповідно, чемпіонський титул 2001 року «старший» клуб виграв під назвою «СДЮСШОР-Віта». Потім ЦНТУ, фактично, врятував існування першої бейсбольної команди міста, виступивши в якості однієї з трьох ключових структур, які забезпечували участь клубу в чемпіонатах України і міжнародних турнірах.

У 2002 році перша та друга команди міста Кіровограда зазнали змін у своїх назвах. Молодіжна команда стала виступати під аббревіатурою своєї базової дитячо-юнацької спортивної школи олімпійського резерву «СДЮСШОР» та «СДЮСШОР-Діамант». Старша команда змінювала декілька разів свою назву, але у кожній зазначався навчальний заклад «КДТУ/КНТУ» (2002-2004), «КНТУ-ОШВСМ» (2005-2010), «КНТУ-Єлисаветград» (2010-2016), «BioTexCom-КНТУ» (2017-2021), «ЦНТУ-ОСДЮСШОР-Горн» (2021-по нинішній час) [1].

На даний час команда відома у бейсбольному світі й за межами

України, так як багато років виступає у європейських клубних турнірах. Кропивницькі бейсболісти неодноразово вигравали кваліфікаційні змагання «Європейського Кубку». У 2014-2015 роках команда «КНТУ-Єлисаветград» представляла Україну в найпрестижнішому турнірі «Єврокубку». На міжнародній арені у 2023 році національна збірна України з бейсболу (95% гравців з м. Кропивницького) брала участь у європейських змаганнях «Eurobaseball-2023» – топ-12 бейсбольного Чемпіонату Європи [1].

Таким чином, бейсбольна команда міста Кропивницького «ЦНТУ-ОСДЮСШОР-Горн» – найтитлованіша команда України, яка пройшла складний шлях становлення та розвитку, а місто заслуговує назватися бейсбольною столицею України, адже має три команди у Вищій Лізі та шість команд у Дитячій Лізі.

Список використаних джерел

1. Бейсбольно-софтбольні новини в Кропивницькому, Україні, Європі та світі. URL : <https://www.facebook.com/groups/261105977239985/posts> (дата звернення: 14.01.2025).
2. Виноградов О. Бейсбол на Кіровоградщині: історія титулованих імен. URL : <https://gre4ka.info/sport/62186-beisbol-na-kirovohradshchyni-istoriia-tytulovanykh-imen/> (дата звернення: 12.01.2025).
3. Федерація бейсболу та софтболу України. URL : <http://www.fbsu.com.ua/> (дата звернення: 12.01.2025).